

Samen zijn wij school

Betrokken ouders = minder werkdruk

Op 10 september 2018 startte de landelijke campagne *Samen zijn wij school*. Een campagne die is bedoeld om niet alleen scholen, maar ook ouders op te roepen werk te maken van een goede samenwerking in het belang van het kind. In de discussie over werkdruk kan de roep om meer ouderbetrokkenheid ook als belastend worden ervaren, want goed investeren in ouders kost immers tijd. En natuurlijk: betrokken ouders wil iedere leerkracht wel.

Peter de Vries

is expert ouderbetrokkenheid bij CPS. Daarnaast doet hij promotieonderzoek over ouderbetrokkenheid bij Prof. Dr. Cok Bakker aan de Universiteit Utrecht

Betrokken ouders die meehelpen als er een beroep op hen wordt gedaan, op een positieve manier feedback geven, realistisch naar hun eigen kind kijken en niet alleen voor het belang van hun eigen kind opkomen, maar ook oog hebben voor de andere leerlingen. Dan steunen ouders de leerkracht en de school. Maar zo is de werkelijkheid niet altijd. Door praktisch vorm te geven aan de campagne *Samen zijn wij school* worden het kind, zijn ouders en de leerkracht er beter op. Hoe zorgt ouderbetrokkenheid voor minder werkdruk?

Aanleiding campagne

Een islamitische moeder eist in 2017 10.000 euro schadevergoeding van de school van haar dochters, omdat deze de klassenfoto inplande tijdens het islamitische offerfeest. Haar kinderen konden daardoor niet op de foto. Op een andere school wilde een moeder een rechtszaak beginnen, omdat haar kind in de combinatieklas groep 3/4 werd geplaatst. De moeder zag een combinatieklas niet zitten en wilde dat haar kind in een enkelvoudige groep 4 zou komen. Op het laatst trok de moeder zich terug, omdat de zaak te veel media-aandacht kreeg. Rechtsbijstandsverzekeringen melden een toenemend aantal vragen van ouders, omdat ze het niet eens zijn met het beleid van de school ten aanzien van hun kind. Deze casussen waren de aanleiding om vorig jaar de campagne *Samen zijn wij school* te bedenken. Met een heldere oproep aan scholen én ouders: zorg voor een goede samenwerking, zodat kinderen en jongeren niet de dupe worden van onnodige strijd tussen school en ouders.

Over 'Samen zijn wij school'

De ontwikkeling en het welbevinden van leerlingen is waar scholen en ouders beide voor moeten staan. Hun goede samenwerking is zowel in het belang van de leerling, de ouder als de leerkracht. In de landelijke campagne *Samen zijn wij school*:

- Werken scholen en ouders samen aan het succes en het welbevinden van de leerling;
- Respecteren ouders en school elkaars specifieke deskundigheid in opvoeding en onderwijs;
- Nemen ouders en school samen beslissingen over de ontwikkeling van hun kind/de leerling;
- Nodigen ouders en school iedereen uit het voorbeeld van goede samenwerking te volgen.

Sta jij hier ook voor? Sluit je dan aan via de website van de organisatie. Ondersteun deze oproep en deel waardevolle ervaringen op www.samenzijnwijnschool.nl.

De ontwikkeling en het welbevinden van leerlingen is waar ouders en scholen beide voor moeten staan

Regeerakkoord

In het huidige regeerakkoord wordt aandacht gevraagd voor een goede samenwerking tussen school en ouders: 'Scholen, kinderen en jongeren floreren bij ouderbetrokkenheid. Daarom willen we de samenwerking tussen school en ouders versterken' (Rijksoverheid, 2017). Het is de verwachting dat minister Slob nog in 2018 met een brief aan de Tweede Kamer komt hoe de regering vorm wil geven aan het versterken van ouderbetrokkenheid. Maar gaat het dan niet goed met ouderbetrokkenheid op de Nederlandse scholen?

Foto's: Vincent van den Hoogen

Goede wil

We kunnen er gerust van uitgaan dat zowel de leerkracht als de ouders het beste met het kind voor hebben en ook goed willen samenwerken. Elke ouder is betrokken op zijn kind en de school van zijn kind, maar sommige ouders weten misschien niet hoe ze dat het beste kunnen doen. En elke leerkracht wil een goede samenwerking met de ouders van de kinderen uit zijn groep, maar maakt zich soms zorgen hoe sommige ouders dat doen of juist nalaten. Ook zijn de meeste leerkrachten overtuigd dat betrokken ouders de ontwikkeling van kinderen ten goede komt, zowel in cognitief opzicht als met betrekking tot het welbevinden van het kind (Bakker et al., 2013). De vraag is: hoe geef je ouderbetrokkenheid zo vorm dat het effectief en efficiënt is?

Wanneer betrokken?

Belangrijk om te weten of er effectief en efficiënt met ouders wordt samengewerkt, is waaruit je dat kunt afleiden. Zichtbare gedragingen van ouders die vaak op scholen worden genoemd als indicatoren voor de betrokkenheid van ouders zijn:

- Ouders komen op de tienminutengesprekken;
- Er zijn voldoende ouders op de koffieochtend, in de koffiekamer of tijdens de open inloopmomenten;
- Op de informatieavond aan het begin van het schooljaar is het grootste deel van alle ouders aanwezig;

- Veel ouders bezoeken de thema- of ouderavond;
- Er zijn voldoende ouders die mee willen helpen bij schoolactiviteiten.

Als dit indicatoren zijn van ouderbetrokkenheid kunnen leerkrachten gefrustreerd raken en druk ervaren, want stel dat in jouw klas nauwelijks ouders op de informatieavond komen, zijn jouw ouders dan onvoldoende betrokken? Leerkrachten bellen ouders persoonlijk wanneer ze niet verschenen op het tienminutengesprek. Op deze manier vraagt het vergroten van ouderbetrokkenheid extra inspanning en zorgt dit al gauw voor frustratie en extra druk. De vraag is of ouders onvoldoende betrokken zijn wanneer ze niet regelmatig op een bijeenkomst komen of meehelpen op school. Dat hoeft namelijk helemaal niet zo te zijn. Hoe dan wel?

Concreet

Hoe organiseer je ouderbetrokkenheid zo dat die effectief en efficiënt is?

1. **Wil de school een vertrouwensrelatie opbouwen met ouders, dan moet de focus van de school zich eerst richten op het individuele contact met ouders over hun eigen kind** (Lusse, 2013). Zo zou een collectieve start bij het begin van het schooljaar tijds-winst op kunnen leveren, maar te weinig vertrouwen bij veel ouders en in de rest van het jaar juist meer tijd kosten vanwege allerlei

Focus je op een goed contact met ouders. Maak individuele afspraken met hen in plaats van door de school vastgestelde contactmomenten

Ga efficiënt om met je beschikbare tijd en maak gebruik van moderne contactmogelijkheden

Zorg voor een goede samenwerking, zodat kinderen niet de dupe worden van een onnodige strijd tussen school en ouders

- ad hoc contactmomenten, geïrriteerdheid, enzovoort. Focus je allereerst op een goed individueel contact met elke ouder door het startgesprek met elke ouder en zijn kind aan het begin van het jaar. Het voorkomt gedoe, omdat je start vanuit een gelijkwaardige relatie. Een startgesprek kost tijd, maar is een investering die zich dubbel en dwars terugverdient (De Vries, 2017).
2. **Maak individuele afspraken met ouders in plaats van door de school vastgestelde contactmomenten, zoals tienminutengesprekken, en laat je daarbij samen met ouders leiden door wat het kind nodig heeft.** Het gaat daarbij niet om veel contact, maar om goed contact. En geen contact is geen optie. Met andere woorden: ga efficiënt met je beschikbare tijd om en maak gebruik van moderne contactmogelijkheden (zoals via de telefoon, Facetime, enzovoort). En voor wat praktische afstemming kan WhatsApp heel handig zijn.
  3. **Nodig ouders collectief uit voor vooral vieringen met en het presenteren door hun kinderen, en ga respectvol om met de agenda van de ouders** (op tijd aankondigen, logische momenten). Voor presentaties door kinderen zelf en vieringen weten de meeste kinderen hun ouders heus enthousiast te maken. En ook daarin moeten we niet doorslaan in de hoeveelheid activiteiten om het behapbaar te houden voor zowel ouders als leerkrachten.
  4. **Zie informatie als een soort 'service' die de school biedt.** Bijvoorbeeld door interessante en inspirerende links te sturen of door een bijeenkomst te organiseren voor geïnteresseerde ouders. Een thema-avond voor tien ouders is al een prima 'service' en dus geslaagd. Overigens: in interessante presentaties door kinderen zit vaak al de informatie die je anders op een informatieavond had willen vertellen.

Ouderbetrokkenheid is vooral:

- Een individueel startgesprek;
- Contactafspraken op maat;
- Vieren met en presenteren door kinderen in aanwezigheid van hun ouders;
- Informeer ouders op flexibele en passende manieren.

Drie rollen van de ouder

De vormen van ouderbetrokkenheid die in het kader 'Ouderbetrokkenheid is vooral:' onder aan deze pagina zijn beschreven, gaan over de organisatie van de contacten met ouders. Als je dat slim doet, kan dat ervoor zorgen dat je effectiever en efficiënter werkt met ouders. Maar om stress door ouders te verminderen, is het wellicht nog belangrijker om de ouder te erkennen in de rollen die hij heeft. Anders zou het kunnen zijn dat je verkeerde verwachtingen van ouders hebt, en dat kan leiden tot frustratie. De positie van de ouder ten opzichte van de school is terug te brengen tot drie rollen:

1. De ouder als **coach**;
2. De ouder als **supporter**;
3. De ouder als **pleitbezorger**.

De eerste twee rollen worden door de leerkracht vooral als ondersteunend ervaren. De ouder als *coach* beweegt zijn kind om zich positief op te stellen in de klas, stuurt zijn kind bij als het de neiging heeft om te pesten, en stimuleert en helpt zijn kind bij het voorbereiden van een spreekbeurt. De ouder als *supporter* is ook fijn: de ouder moedigt niet alleen zijn eigen kind aan, maar ook de groep, de leerkracht en de school. Deze ouder maakt bemoedigende opmerkingen naar de leerkracht, een helpend praatje met een andere ouder en een belang-

stellende opmerking naar een klasgenoot van zijn kind. Maar de ouder als *pleitbezorger* kan lastiger zijn. Bij de Parent Teacher Association (PTA) in Amerika hecht men grote waarde aan 'advocating for children': ouders zijn de 'advocates of their children', oftewel de pleitbezorger van hun kind. 'Advocacy is required to achieve success for all children', staat op de website van de PTA (www.pta.org). Pleiten voor je kind betekent dat je als ouder opkomt voor je kind, niet zomaar meegaat met de adviezen van de school, maar goed onderzoekt of je kind recht wordt gedaan. Zoals een advocaat pleit voor het belang van zijn cliënt, zo gaat een ouder voor zijn kind en blijft onvoorwaardelijk in zijn zoon of dochter geloven, soms tegen beter weten in. Gelukkig laten ouders hun kind dat pest niet vallen, zeker niet naar de buitenwereld. Ouders hebben soms de neiging een diagnose (voorlopig) te ontkennen, dat zijn ze als pleitbezorger aan hun kind verschuldigd. Als professional vinden we soms al gauw dat een ouder dan niet realistisch naar zijn kind kijkt. Die houding proeft een ouder en die wordt daardoor misschien fel, want een pleitbezorger vecht voor het recht van zijn kind. Het tegenovergestelde heeft een ontwapenend effect: waardeer de ouder die opkomt voor zijn kind, die niet zondermeer het advies van de professional overneemt en die vecht voor een beslissing

die meer recht doet aan zijn kind, dan aan het oordeel van een diagnose. Deze rollen verklaren dat ouders 'zomaar' kunnen 'veranderen' op school: 'Eerst waren ze zo constructief en positief, maar met hun derde kind met wie het niet zo lekker gaat, zijn ze zo veranderd, wantrouwend en soms lijkt het wel vijandig.' Dat komt omdat deze ouders bij de eerste twee kinderen vooral de *coach* en *supporter* konden zijn, maar bij hun derde kind is het nodig vooral ook de *pleitbezorger* te zijn. Meebewegen met deze rollen van de ouder zorgt voor minder spanning met ouders. Hoe? Door openlijk te waarderen dat ze opkomen voor hun kind en meer dan nieuwsgierig te zijn naar hun beweegredenen, al gaat dat tegen beter professioneel weten in. ●

LITERA TUUR!

- Bakker, J., Denessen, E., Dennissen, M., & Oolbekkink-Marchand, H. (2013). *Leerkrachten en ouderbetrokkenheid. Een reviewstudie naar de effectiviteit van ouderbetrokkenheid en de rol die leraren daarbij kunnen vervullen*. Nijmegen: Radboud Universiteit.
- Lusse, M. (2013). *Een kwestie van vertrouwen: Een ontwerpgericht onderzoek naar het verbeteren van het contact met ouders in het 'grootstedelijke' vmbo als bijdrage aan preventie van schooluitval* (Proefschrift). Rotterdam: Rotterdam University Press.
- Rijksoverheid (2017). *Vertrouwen in de toekomst. Regeerakkoord 2017-2021*. Den Haag: Rijksoverheid.
- Vries, P. de (2017). Startgesprekken voeren na de zomer. *JSW*, 101 (10), 6-8.

Maak jij al gebruik van JSW's digitale archief?

Meer dan
1.000
artikelen!

Toegang krijgen tot JSW's digitale archief is heel makkelijk. Gebruik hiervoor de toegangscode die je iedere maand via mail ontvangt. Deze code staat ook in de inhoudsopgave van het blad vermeld.

Als JSW-abonnee heb je onbeperkt toegang tot alle artikelen die sinds 2005 gepubliceerd zijn. Via ons digitale archief. Wanneer en waar je maar wilt. Via pc, laptop, tablet of mobiel.

Als abonnee heb je onbeperkt en kosteloos toegang. Wanneer, waar en hoe je maar wilt

JSW's digitale archief biedt een schat aan informatie (meer dan 1.000 artikelen)

Zoeken kan op artikel, jaartal, categorie en trefwoord

Benut je abonnement optimaal

Nieuwsgierig geworden? Zelf ervaren? Ga naar: www.jsw-online.nl/archief